

Hvad brugte vi ilden til?

Af Lotte Salling / illustreret af Thomas Balle.

Ideer til dialogisk læsning og aktiv deltagelse

GENERELT:

Tal om forside og titel. Bed børnene beskrive tegningen. Hvad tror de, at bogen handler om?

Kig på dyrene og menneskene. Hvordan ser de ud? Hvad har de på? Hvor og hvornår mon de levede?

Hold pauser undervejs i læsningen og tal om handlingen. Støt, forklar og spørg til de ting der sker.

Lad børnene svare på drengens spørgsmål om, hvad vi brugte de forskellige ting til, inden I læser videre. Med mindre børn kan man evt. i starten nøjes med at tale om tegninger og detaljerne på hver side.

Lad børnene snakke med på rimord undervejs, særligt ved gentagne læsninger. Brug kropssprog og lav fagter m.m., der gør historien mere levende. Vis hvordan man kaster spyd, slår sten mod hinanden, varmer sig ved ilden, brøler som bjørnen, snitter redskaber, høster korn.

FOKUSORD & SAMTALEEMNER

Vælg fokusord og skab forforståelse. Start evt. med at snakke om udvalgte ord, som har betydning for forståelsen af indholdet. I dette tilfælde kan man f.eks. tale om, hvor længe mennesket har været på jorden, hvordan vi startede som aber og langsomt udviklede os, ændrede udseende og lærte nyt.

Stil spørgsmål undervejs (eller bagefter), der udfordrer børnene sprogligt og får dem til at formulere sætninger, fortælle, kommunikere og gøre sig overvejelser. Desuden kan ord og emner bearbejdes efterfølgende via konkrete aktiviteter, med ideer fra bogen (se nederst).

IDEER TIL FOKUSORD OG SAMTALE

STENENE:

Flække: Hvad er det at flække noget? Hvad kan man ellers flække? (brænde / en kokosnød, en negl?). Hvorfor flækker de stenene? Se på tegningen i bogen)

Jage: Hvad er det at jage? Hvorfor jager mennesker dyr?

ILDEN:

Skræmme: Hvad gør man, når man skræmmer nogen? Prøv at se skræmte ud. Hvorfor skal bjørnen skræmmes? Er børnene nogensinde blevet skræmt af noget? Har de prøvet at skræmme andre? Hvordan?

Fare vild: Hvad er det at fare vild? Har børnene prøvet at fare vild? Hvor/hvornår kan man komme til at fare vild? Hvad kan man så gøre?

DYRENE:

Transport: Hvad kan bruges til transport? Hvilke transportmidler bruger børnene? (bus, bil, tog, cykel?)

Skind. Hvor kommer skind fra, og hvad kan man bruge det til? Bruger vi også skind i dag? Har børnene noget tøj eller andet, lavet af skind? Hvilket dyr mon det kommer fra?

TRÆERNE:

Fælde: Hvad er det at fælde noget? Hvad fælder man træer med (dengang og i dag)? Hvad bruger man træet til i dag? Hvad kan ordet fælde også betyde? Hvad bruges ”en fælde” til?

Redskab: Hvad er et redskab? Tal om de redskaber, I kender (haveredskaber, køkkenredskaber, arbejdsredskaber, skriveredskaber osv.). Hvilke redskaber har børnene derhjemme?

JORDEN:

Dyrke: Hvad kan man dyrke i jorden? Har børnene selv prøvet at dyrke noget? Hvad er det sjovt at dyrke og hvorfor? Hvordan gør man?

Rodfrugter: Hvad er det? Snak om dem, I kender. Hvilke kan børnene bedst lide? Hvorfor er de mon sunde?

SALTET:

Mangle smag: Hvis maden mangler smag, hvad kan man så smage den til med? Nævn nogle krydderier, som man kan bruge i maden. Hvad for noget mad kan mangle smag, og hvad smager stærkt eller kraftigt?

Bevare: Hvis man salter det friske kød, kan man "bevare" det længe. Hvad betyder det? Hvilke andre ting skal man gøre noget med, så de kan bevares? (en buket der skal vandes, mælken der skal stå koldt osv.)

JERNET:

Forme: Hvordan former man jern? Hvem arbejder med jern? Hvilke ting er lavet af jern? Hvor kommer jernet fra? (større børn kan evt. søge om tungmetaller på nettet)

Fragte: Hvad er det at fragte noget? Hvad fragter vi selv rundt hver dag? Hvad kan man fragte i en lastbil / båd / kuffert / trillebør osv.?

PENGENE:

Løn: Hvad er løn? Hvem får løn og hvorfor? Hvad betalte man hinanden med, før man opfandt penge?

Spare op: Hvordan "sparer man op"? Hvad kan man spare op til? Hvad vil børnene evt. gerne spare op til?

MASKINERNE:

Kul / miner: Hvad er kul, og hvad bruger man det til? Kig på tegningerne og prøv at fortælle, hvordan man fik det ud fra minerne.

Maskiner: Hvilke maskiner ses på tegningerne? Engang blev maskinerne drevet af kul, men hvad drives de af i dag? Hvilke maskiner har vi nu, som vi ikke havde før? Hvilke har børnene selv, og hvad bruges de til?

LYSET:

Strøm/ Elektriske ting: Hvad er strøm, og hvad bruger vi det til? Der er flere måder at lave strøm på i dag, hvilke? Snak om de elektriske ting, som vi selv bruger strøm til hver dag.

URET:

Tid / ure: Prøv at fortælle hvad tid er. Hvordan kendte man tiden, dengang man ikke havde ure? Hvorfor ville man gerne opfinde ure, der kunne vise tiden? Hvor tit tænker vi over tiden?

COMPUTEREN:

(Inter)nettet: Hvad er det for noget? Hvem lægger ting på nettet, som andre ser eller læser? Hvad bruger vi nettet til? Har børnene (eller nogen de kender) skrevet på nettet? Har de spillet spil på computeren?

HINANDEN:

Kender / venner: Hvad er forskellen på venner og nogen man kender? Hvorfor er det godt at have hinanden? Hvad bruger vi andre til? Lad børnene fortælle, hvad de godt kan lide at lave med venner / andre mennesker. Hvordan ville det være, hvis man pludselig var helt alene i verden? Hvad kunne man så lave?

Ideer til aktiviteter:

Prøv nogle af tingene af fra bogen, f.eks.: Flæk træ eller flæk sten, prøv om stenene kan skære og lav et bål med træstykkerne. Lav mad over bål. Skær rodfrugter i stave og spis dem til frokost.

Køb et par breve med blomster eller grøntsager, som I kan så og passe.

Lav et solur med en pind og nogle sten udenfor og følg skyggen i løbet af dagen.